

ტრეფიკინგი - თანამედროვე მონობა

მეორე ნაწილი

მომზადდა ნინო გვარამაძემ

ტრეფიკინგის ნიშნები

ტრეფიკინგის გამოვლენა ბევრი ადამიანისთვის გადარჩენის შესაძლებლობაა. არსებობს ნიშნები (ფიზიკური და ქცევითი ნიშნები და გარემოს ინდიკატორები), რომელთა ცოდნაც დაეხმარება მოქალაქეებს ტრეფიკინგის შემთხვევების გამოვლენაში.

ფიზიკური ნიშნები:

- 1. აუხსნელი დაზიანებები:** სისხლჩაქცევები, ჭრილობები ან დამწვრობის ნიშნები, რომლებიც, როგორც ჩანს, ძალადობის შედეგია.
- 2. ცუდი პირადი ჰიგიენა:** სისუფთავის ან ამინდის პირობების შესაბამისი ტანსაცმლის ნაკლებობა.
- 3. უგულებელყოფის ნიშნები:** არასწორი კვება ან არანამკურნალესი სამედიცინო პრობლემები.
- 4. უჩვეულო სიარული ან მოძრაობა:** სიარულის ან გადაადგილების სირთულე, რაც შესაძლოა, მიუთითებდეს ფიზიკურ შეზღუდულობაზე ან ძალადობაზე.
- 5. არათანმიმდევრული ან არასრული დოკუმენტები:** მსხვერპლს შეიძლება არ ჰქონდეს პირადი საიდენტიფიკაციო მოწმობა ან შეიძლება ჰქონდეს დოკუმენტები, რომლებიც სხვას ეკუთვნის.

ქცევის ნიშნები:

- 1. შიში ან შფოთვა:** შიშის ან შფოთვის ნიშნები გარკვეული პიროვნებების მიმართ.
- 2. ნდობის ნაკლებობა:** უჭირს სხვების ნდობა ან კითხვებზე ყოყმანის გარეშე პასუხის გაცემა.
- 3. კონტროლირებადი კომუნიკაცია:** სხვისი ნებართვის გარეშე ვერ საუბრობს ან მუდმივად იმყოფება მესამე მხარის მონიტორინგის ქვეშ.
- 4. დისოციაცია:** შესაძლოა, ადამიანი არ გამოხატავდეს ემოციებს, ხშირად უპასუხოდ ან გულგრილად გამოიყურებოდეს, სიტუაციის მიუხედავად. არაფერს გამოხატავდეს მისი სახე, ჰქონდეს მონოტონური მეტყველება და მინიმალური ჟესტები. მსხვერპლი, შესაძლოა, განიცდიდეს განშორებას, არ იყოს ჩართული სოციალურ ურთიერთობებში, ნაკლებად აინტერესებდეს გარემო.
- 5. ადგილობრივ ენაზე ლაპარაკის ან გაგების უნარის არქონა:** უჭირს კომუნიკაცია, განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, თუ მას ადგილობრივ ენაზე ესაუბრებიან.

გარემოს მაჩვენებლები:

1. **ცხოვრების პირობები:** პირები, რომლებიც ცხოვრობენ გადატვირთულ ან ანტისანიტარიულ პირობებში, ან სახლებიდან ისეთ ადგილებში, როგორებიცაა მასაჟის სალონები, ბორდელები ან ქარხნები, რომლებიც არ არის ღია საზოგადოებისთვის.
2. **უსაფრთხოების არსებობა:** არაჩვეულებრივი უსაფრთხოების ზომები - გადაკეტილი ფანჯრები, სათვალთვალო კამერები ან დაცვა, რაც ზღუდავს გადაადგილების თავისუფლებას.
3. **მდებარეობის ხშირი შეცვლა:** პირები, რომლებიც ხშირად გადაადგილდებიან ან არასდროს ჩანან ერთსა და იმავე ადგილას დიდი ხნის განმავლობაში.
4. **სამუშაო ან ცხოვრებისეული სიტუაციები,** რომლებიც არ ემთხვევა უნარებს: სიტუაციები, როდესაც ინდივიდები არიან დაკავებულნი სამუშაოთი, რომელიც არ შეესაბამება მათ კვალიფიკაციას, შესაძლებლობებს ან მოლოდინებს.
5. **პირადი ნივთების ნაკლებობა:** არ არის პირადი ნივთები ან ტანსაცმელი, რომელიც ჩვეულებრივ ასოცირდება ინდივიდუალურ საცხოვრებელთან (მაგ.: პირადი ჰიგიენის საშუალებები, მდებარეობის სპეციფიკური ტანსაცმელი).

მენიშნა:

- კონტექსტური მნიშვნელობა: მიუხედავად იმისა, რომ ეს ინდიკატორები შეიძლება მიუთითებდეს პოტენციურ ტრეფიკინგზე, აუცილებელია კონტექსტის გათვალისწინება და არ გამოვიტანოთ დასკვნა მხოლოდ გარეგნობის ან ქცევის საფუძველზე.
- პატივი ეცით კონფიდენციალურობას და უსაფრთხოებას: თუ ეჭვი გაქვთ, რომ ვინმე შეიძლება იყოს ტრეფიკინგის მსხვერპლი, პატივი ეცით მის კონფიდენციალურობას. გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს შესაბამისი ორგანოებისთვის ან ორგანიზაციებისთვის შეტყობინებას.

ამ ჩარჩოს შეუძლია დაეხმაროს მასწავლებლების, სტუდენტების ან საზოგადოების წევრების მომზადებაში ადამიანებით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) ნიშნების ამოცნობაში.

აქტივობები

ტრეფიკინგის ნიშნების სწავლებისთვის მოსწავლეებს შეგიძლიათ შესთავაზოთ შემდეგი აქტივობები:

- **საგანმანათლებლო ვიდეოები და დისკუსიები:** აჩვენეთ მოსწავლეებს დოკუმენტური ფილმები ან მოკლე ვიდეოები ტრეფიკინგის შესახებ და შემდეგ განიხილეთ ნაწახი. ეს დაეხმარება მათ უკეთ გაიგონ, რა არის ტრეფიკინგი და როგორ შეიძლება ამოიცნონ მისი ნიშნები.
- **პოსტერის მომზადება,** რომელიც ასახავს ტრეფიკინგის ნიშნებს და პრევენციის გზებს. ეს აქტივობა ხელს შეუწყობს მოსწავლეთა კრეატიულობას და ინფორმაციის უკეთ დამახსოვრებას.
- **როლური თამაშები:** შექმენით სცენარები, რომლებშიც მოსწავლეები ითამაშებენ სხვადასხვა როლს, მაგალითად, ტრეფიკინგის მსხვერპლს, დამხმარე პირს ან სამართალდამცავს. ეს დაეხმარება მათ, უკეთ გაიგონ სიტუაციები და რეაგირების გზები.

- **ინტერაქტიული ვიქტორინები:** შექმენით ვიქტორინები, რომლებიც მოიცავს კითხვებს ტრეფიკინგის ნიშნების შესახებ. ეს აქტივობა დაეხმარება მოსწავლეებს თავიანთი ცოდნის შეამოწმებასა და გამყარებაში.
- **სტუმრების მოწვევა:** მოიწვიეთ ექსპერტები ან ორგანიზაციების წარმომადგენლები, რომლებიც მუშაობენ ტრეფიკინგის წინააღმდეგ. მათ შეუძლიათ გაუზიარონ მოსწავლეებს თავიანთი გამოცდილება და უპასუხონ მათ კითხვებს.

საკანონმდებლო ბაზა

მნიშვნელოვანია, მოსწავლეებს გავაგებინოთ, რომ ტრეფიკინგთან ბრძოლა შეუძლებელია მხოლოდ ცალკეული სახელმწიფოების ძალისხმევით. მათ იციან, რომ ტრეფიკინგში შეიძლება ჩართული იყოს წარმოშობის სახელმწიფო, ტრანზიტის სახელმწიფო და დანიშნულების სახელმწიფო.

ძირითადი საერთაშორისო დოკუმენტებია:

- I. ტრანსნაციონალურ ორგანიზებულ დანაშაულთან ბრძოლის შესახებ გაეროს კონვენციის ოქმი - ადამიანების, განსაკუთრებით ქალებისა და ბავშვების, ტრეფიკინგის თავიდან აცილების, აღკვეთისა და სასჯელთა დადგენის შესახებ [4]
- II. ევროპის საბჭოს კონვენცია ადამიანებით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ [7]

1. კონვენციის მიზნებია:

- a) ადამიანებით ვაჭრობის პრევენცია და მის წინააღმდეგ ბრძოლა, რომლის დროსაც უზრუნველყოფილ უნდა იქნეს გენდერული თანასწორობა;
- b) ტრეფიკინგის მსხვერპლთა უფლებების დაცვა, მსხვერპლთა და მოწმეთა დაცვისა და დახმარების ყოვლისმომცველი სისტემის შექმნა, რომელშიც უზრუნველყოფილ უნდა იქნეს გენდერული თანასწორობა და ასევე ეფექტური გამოძიებისა და სისხლის სამართლებრივი დევნის უზრუნველყოფა;
- c) ადამიანებით ვაჭრობის წინააღმდეგ ბრძოლის სფეროში საერთაშორისო თანამშრომლობის ხელშეწყობა

III. სისხლის სამართლის კოდექსის 143¹, 143², 143³ მუხლები [5]

ქვემოთ მოყვანილია სისხლის სამართლის კოდექსის სამი მუხლი, რომლებიც უშუალოდ ტრეფიკინგს ეხება.

მუხლი 143¹. ადამიანით ვაჭრობა (ტრეფიკინგი)

1. ადამიანის ყიდვა ან გაყიდვა, ან მის მიმართ სხვა უკანონო გარიგების განხორციელება, აგრეთვე მუქარით, ძალადობით ან იძულების სხვა ფორმით, მოტაცებით, შანტაჟით, თაღლითობით, მოტყუებით, უმწეო მდგომარეობის ან ძალაუფლების ბოროტად გამოყენებით, საზღაურის ანდა სარგებლის მიცემის ან მიღების გზით იმ პირის თანხმობის მისაღწევად, რომელსაც სხვა პირზე ზეგავლენის მოხდენა შეუძლია,

ადამიანის გადაბირება, გადაყვანა, გადამალვა, დაქირავება, ტრანსპორტირება, გადაცემა, შეფარება ანდა მიღება ექსპლუატაციის მიზნით

-- ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან თორმეტ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

2. იგივე ქმედება, ჩადენილი:

ა) დამნაშავისათვის წინასწარი შეცნობით ორსული ქალის მიმართ;

ბ) დამნაშავისათვის წინასწარი შეცნობით უმწეო მდგომარეობაში მყოფის ან დამნაშავეზე მატერიალურად ანდა სხვაგვარად დამოკიდებულის მიმართ;

გ) სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით

-- ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ცხრიდან თოთხმეტ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

3. იგივე ქმედება, ჩადენილი:

ა) არაერთგზის;

ბ) ორი ან მეტი პირის მიმართ;

გ) დაზარალებულის საზღვარგარეთ გაყვანით;

დ) სიცოცხლისათვის ან ჯანმრთელობისათვის საშიში ძალადობით ანდა ასეთი ძალადობის გამოყენების მუქარით;

ე) წინასწარი შეთანხმებით ჯგუფის მიერ

-- ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თორმეტიდან თხუთმეტ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

4. ამ მუხლის პირველი, მე-2 ან მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება:

ა) ჩადენილი ორგანიზებული ჯგუფის მიერ;

ბ) რამაც გამოიწვია დაზარალებულის სიცოცხლის მოსპობა ან სხვა მძიმე შედეგი

-- ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თხუთმეტიდან ოც წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

შენიშვნა:

1. კოდექსის 143¹ და 143² მუხლების მიზნებისათვის ექსპლუატაციად მიიჩნევა დამნაშავის მიერ მატერიალური ან სხვაგვარი სარგებლის მიღების მიზნით:

ა) შრომის ან მომსახურების გაწევის იძულება;

ბ) სექსუალური მომსახურების გაწევის იძულება;

გ) პირის დანაშაულებრივ საქმიანობაში, პროსტიტუციაში, პორნოგრაფიაში ან სხვა ანტისაზოგადოებრივ ქმედებაში ჩაბმა;

დ) ადამიანის სხეულის ორგანოს, ორგანოს ნაწილის ან ქსოვილის იძულებით ან მოტყუებით ამოღება, გადანერგვა ან სხვაგვარად გამოყენება;

ე) ადამიანის მონობის მსგავს მდგომარეობაში ან მონობის თანამედროვე პირობებში ჩაყენება. ადამიანის მონობის თანამედროვე პირობებში ჩაყენება გულისხმობს მისთვის ისეთი მდგომარეობის შექმნას, როდესაც ის ანაზღაურებით, არაადეკვატური ანაზღაურებით ან ანაზღაურების გარეშე, სხვა პირის სასარგებლოდ ასრულებს სამუშაოს ან ეწევა მომსახურებას და მას არ შეუძლია ამ გარემოების შეცვლა ამ პირზე დამოკიდებულების გამო. პირზე დამოკიდებულება შეიძლება გამოწვეული იყოს, მათ შორის:

ე.ა) პიროვნების საიდენტიფიკაციო დოკუმენტის ჩამორთმევით, კონტროლით ან განზრახ ხელყოფით;

ე.ბ) თავისუფალი გადაადგილების უფლების შეზღუდვით ან თავისუფალი გადაადგილების კონტროლით;

ე.გ) ოჯახის წევრთან ან სხვა პირთან კომუნიკაციის, მათ შორის, მიმოწერისა და სატელეფონო კონტაქტის შეზღუდვით ან კონტროლით;

ე.დ) იძულებითი ან დამაშინებელი გარემოს შექმნით.

2. კოდექსის 143¹ და 143² მუხლების მიზნებისათვის პირის წინასწარგანზრახულ ექსპლუატაციაზე მის თანხმობას მნიშვნელობა არ აქვს.

3. ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ან ლიკვიდაციით და ჯარიმით.

მუხლი 143². არასრულწლოვნით ვაჭრობა (ტრეფიკინგი)

1. არასრულწლოვნის ყიდვა ან გაყიდვა, ან მის მიმართ სხვა უკანონო გარიგების განხორციელება, აგრეთვე მისი გადაბირება, გადაყვანა, გადამალვა, დაქირავება, ტრანსპორტირება, გადაცემა, შეფარება ანდა მიღება ექსპლუატაციის მიზნით, –

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან თორმეტ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

2. იგივე ქმედება, ჩადენილი:

ა) დამნაშავესათვის წინასწარი შეცნობით ორსული ქალის მიმართ;

ბ) დამნაშავესათვის წინასწარი შეცნობით უმწეო მდგომარეობაში მყოფის ან დამნაშავეზე მატერიალურად ანდა სხვაგვარად დამოკიდებულის მიმართ;

გ) სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით

-- ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თერთმეტიდან თხუთმეტ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

3. იგივე ქმედება, ჩადენილი:

ა) არაერთგზის;

ბ) იძულებით, შანტაჟით ან მოტყუებით;

გ) ორი ან მეტი არასრულწლოვნის მიმართ;

დ) დაზარალებულის საზღვარგარეთ გაყვანით;

ე) სიცოცხლისათვის ან ჯანმრთელობისათვის საშიში ძალადობით ანდა ასეთი ძალადობის გამოყენების მუქარით;

ვ) წინასწარი შეთანხმებით ჯგუფის მიერ

-- ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თოთხმეტიდან ჩვიდმეტ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

4. ამ მუხლის პირველი, მე-2 ან მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება:

ა) ჩადენილი ორგანიზებული ჯგუფის მიერ;

ბ) რამაც გამოიწვია არასრულწლოვნის სიცოცხლის მოსპობა ან სხვა მძიმე შედეგი

-- ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ჩვიდმეტიდან ოც წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე ანდა უვადო თავისუფლების აღკვეთით.

შენიშვნა: ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ან ლიკვიდაციით და ჯარიმით.

მუხლი 143². ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლის (დაზარალებულის) მომსახურებით სარგებლობა

1. წინასწარი შეცნობით ამ კოდექსის 143¹ და 143² მუხლებით გათვალისწინებული დანაშაულის მსხვერპლის ან დაზარალებულის ისეთი მომსახურებით სარგებლობა, რომელიც, ამავე კოდექსის 143¹ მუხლის თანახმად, არის ექსპლუატაცია – ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე.

2. იგივე ქმედება, ჩადენილი:

ა) არაერთგზის;

ბ) დამნაშავისათვის წინასწარი შეცნობით ორსული ქალის მიმართ;

გ) დამნაშავისათვის წინასწარი შეცნობით უმწეო მდგომარეობაში მყოფის ან დამნაშავეზე მატერიალურად ანდა სხვაგვარად დამოკიდებულის მიმართ;

დ) სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით

-- ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან შვიდ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

3. იგივე ქმედება, ჩადენილი:

ა) ორი ან მეტი პირის მიმართ;

ბ) სიცოცხლისათვის ან ჯანმრთელობისათვის საშიში ძალადობით ანდა ასეთი ძალადობის გამოყენების მუქარით;

გ) წინასწარი შეთანხმებით ჯგუფის მიერ --

-- ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან თორმეტ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

4. ამ მუხლის პირველი, მე-2 ან მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, ჩადენილი ორგანიზებული ჯგუფის მიერ

-- ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თორმეტიდან თხუთმეტ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

შენიშვნა: პირი, რომელმაც ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედება ჩაიდინა, გათავისუფლება სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისაგან, თუ მან ამის თაობაზე ინფორმაცია გამოძიების დაწყებამდე წერილობით ან კომუნიკაციის ნებისმიერი ტექნიკური საშუალების გამოყენებით, ნებაყოფლობით მიაწოდა საგამოძიებო ორგანოებს, ხელი შეუწყო გამოძიების წარმართვას და მის ქმედებაში არ არის სხვა დანაშაულის ნიშნები.

IV. საქართველოს კანონი ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ [6]

ეს კანონი განსაზღვრავს საქართველოში ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) თავიდან აცილებისა და მის წინააღმდეგ ბრძოლის სამართლებრივ და ორგანიზაციულ საფუძვლებს, ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) წინააღმდეგ მიმართულ ღონისძიებებში სახელმწიფო ორგანოთა, თანამდებობის პირთა და იურიდიულ პირთა უფლებამოსილებებს.

აქტივობა

მოსწავლეებს შეგიძლიათ შესთავაზოთ, გააანალიზონ ადგილობრივი კანონმდებლობის მუხლები და მოძებნონ მათი შესაბამისი მუხლები საერთაშორისო დოკუმენტებში.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. [საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო - ადამიანით ვაჭრობა \(ტრეფიკინგი\)](#)
2. [როგორ დავიცვათ თავი ტრეფიკინგისგან?](#)
3. [ტრეფიკინგთან ბრძოლა | საქართველოს გენერალური საკონსულო ქ. ნიუ-იორკში](#)
4. პალერმოს ოქმი <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/1394035?publication=0>
5. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/16426?publication=264>
6. საქართველოს კანონი ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/26152?publication=18>
7. ევროპის საბჭოს კონვენცია ადამიანებით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ <https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/1203547?publication=0>

